

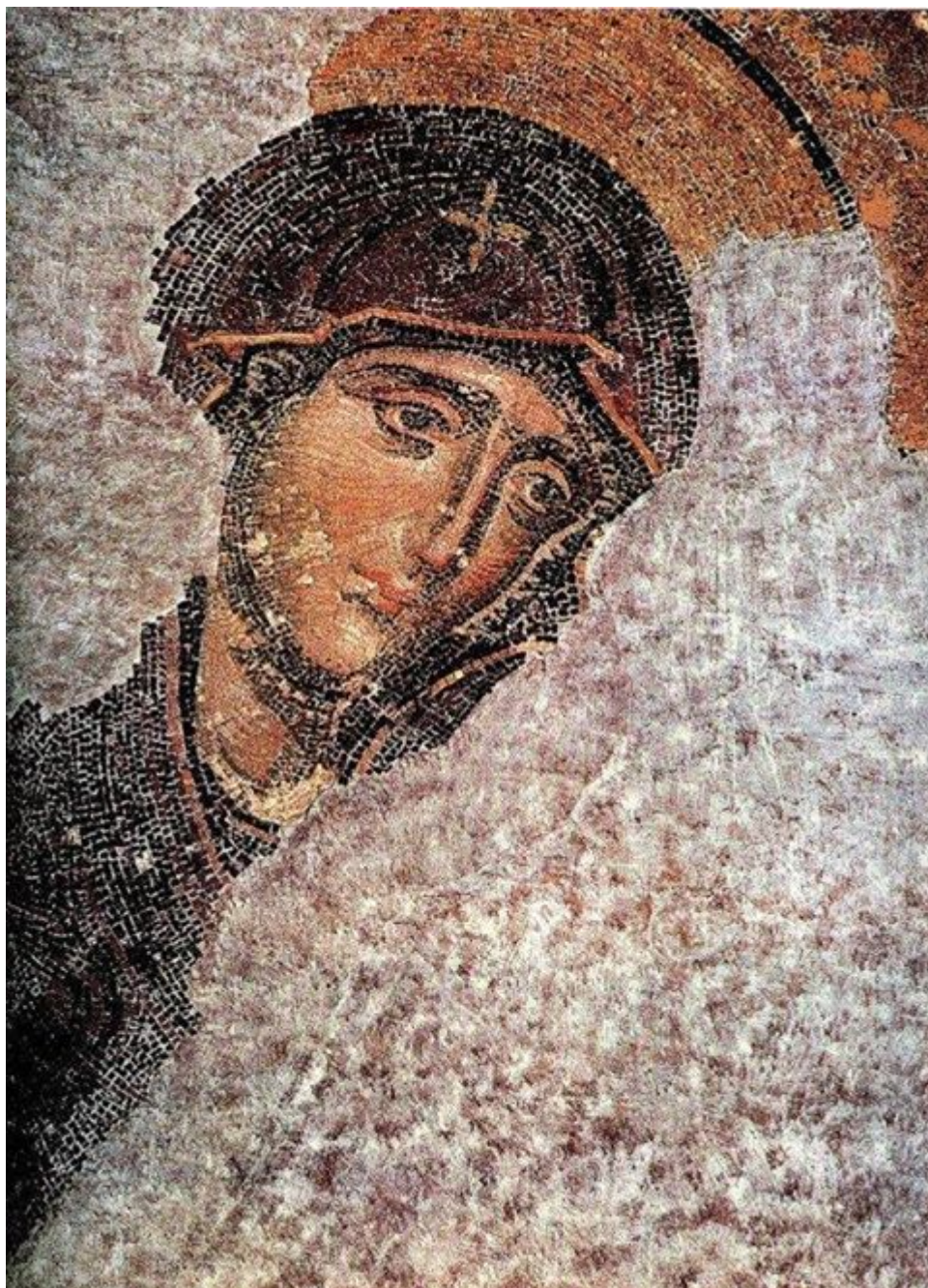
Απεργία πείνας & Νηστεία: Το κεντρικό ζήτημα της ελευθερίας του προσώπου

/ Πεμπουσσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Η μελέτη του κ. Χρυσόστομου Χατζηλάμπρου για το ζήτημα των σχέσεων μεταξύ Απεργίας Πείνας και Νηστείας έχει φτάσει στην ολοκλήρωση του κυρίου σώματός της (προηγούμενο άρθρο: www.rempitousia.gr/?p=75335), και περνά στο πρώτο μέρος των συμπερασμάτων της.

Αντίθετα, στην περίπτωση της υποκινούμενης απεργίας πείνας από εξωτερικούς παράγοντες και όχι από ελεύθερη προσωπική επιλογή, επειδή το υποκείμενο δέχεται, χωρίς να επιλέγει ελεύθερα, αλλά από συναισθηματική ή και ψυχολογική πίεση, τις θέσεις και απόψεις άλλων προσώπων, καταργείται η προσωπική ελευθερία και βούλησή του και διαπράττεται ανθρωποκτονία από μέρους των υποκινήτων. Σε περιπτώσεις, όμως, που η απεργία πείνας αποτελεί μια κίνηση του προσώπου ελεύθερη χωρίς ιδιοτελείς σκοπούς και κάθε είδους εξαρτήσεις, επειδή αναφέρεται και αντικατοπτρίζει την θυσιαστική αγάπη του Χριστού προς τον κάθε άνθρωπο που πάσχει και υποφέρει, τότε μπορεί να αποδίδεται ως πράξη αυτοθυσιαστική, ευχαριστιακή διακονία προς τον συνάνθρωπο[286].

Σε κάθε περίπτωση, όμως, η Ορθοδοξία προτάσσει και σέβεται την αξία και τη μοναδικότητα της ανθρώπινης προσωπικότητας, γι' αυτό και δεν μπορεί να υπάρχει μια γενική θέση, αλλά μια στάση για τον κάθε άνθρωπο ξεχωριστά[287], με «*ηθική αξιολόγηση των περιστάσεων με βάση το (φιλ)άνθρωπο κριτήριο*»[288]. Αυτό το κριτήριο εξασφαλίζει στον κάθε άνθρωπο την ελευθερία και προστασία του προσώπου του, την βιοψυχική του σωματικότητα και σωματική του ακεραιότητα κι αποτελεί κινητήρια δύναμη, ώστε να κινείται ως μια υπερβατική πραγματικότητα έναντι κάθε άλλης κτιστής πραγματικότητα.

Η θεώρηση της ανθρώπινη ύπαρξη με κίνηση εσχατολογικού προσωποκεντρισμού, επιτρέπει στο σώμα οντολογικά να μην ταυτίζεται με την προσωπική ύπαρξη, αλλά να αποτελεί το περιεχόμενό της[289]. Όταν το πρόσωπο δίνει την υπόσταση του

σώματος, ο κάθε άνθρωπος, ως πρόσωπο, έχει την επιλογή να περιορίζεται στα ενδοκοσμικά όρια της ψυχοσωματικής φυσικής του ύπαρξης ή ελεύθερα να διανοίγεται στην Επέκεινα των ορίων της άκτιστης πραγματικότητας, στον ελεύθερο και άκτιστο Θεό. Ο Χριστιανισμός απορρίπτει τη δόμηση της συμπεριφοράς του ανθρώπου πάνω στις έννοιες «καθαρό» και «ακάθαρο», μετακινώντας τον άξονα από την πράξη στην πρόθεση του προσώπου[290]. Η ελεύθερη μετοχή του κτιστού στην ελευθερία του άκτιστου κι άφθαρτου Θεού, δίνει τη δυνατότητα να γίνει «κατά χάριν» και εκείνο άφθαρτο. Έτσι, ο άνθρωπος ελεύθερα κι υπεύθυνα γίνεται συνδημιουργός του εαυτού του[291] με πορεία εσχατολογική και προοπτική αφθαρτοποίησης του προσώπου του ή κινείται ελεύθερα με πορεία εγκλωβισμού στην ενδοκοσμική κτιστότητά του.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η απεργία πείνας, όπως εμφανίζεται στον σύγχρονο κόσμο, αποτελεί κίνηση της νεωτερικής και μετανεωτερικής εποχής. Αν και οι ρίζες της αναζητούνται σε δοξασίες της θρησκευτικής παγκόσμιας ιστορίας, η εκούσια στέρηση τροφής με προβολή και σκοπό την άρνηση της ζωής, σε περίπτωση μη ικανοποίησης του αιτήματος είναι πράξη πολιτικού περιεχομένου που αποσυνδέεται από θρησκευτικές δοξασίες. Από κοινωνιολογικής πλευράς, η απεργία πείνας μπορεί να χαρακτηριστεί κίνηση συλλογικής δράσης, γιατί επιδιώκει την αλληλεγγύη και κινητοποίηση της κοινής γνώμης για την υποστήριξη συλλογικών, αλλά τις περισσότερες φορές ατομικών προσδοκιών, επιθυμιών και επιδιώξεων μέσα πάντα από το διακύβευμα της αναγνώρισης ή μη του ατομικού και ανθρώπινου δικαιώματος.

Από την πλευρά του Χριστιανισμού, η εκούσια άρνηση τροφής, με τη μορφή της νηστείας, περνά στην ασκητική παράδοση του μέσα από το ιουδαϊκό περιβάλλον στο οποίο ο ίδιος γεννιέται, αλλά λαμβάνει θεραπευτικό χαρακτήρα, σύμφωνα με την πράξη και διδασκαλία του ιδρυτή της. Αποτελεί μέσο για την άσκηση στην εγκράτεια και επιθυμεί την υποστήριξη και διατήρηση της ύπαρξης, την σύνδεσή της με την πραγματική ζωή, τη ζωή του Απολύτου. Προσδοκία της είναι να νοηματοδοτεί την ύπαρξη, όταν δεν μετασχηματίζεται σε πράξη τυπολατρικού περιεχομένου, γιατί την αποδεσμεύει από την κτιστότητα, τη φθορά και το θάνατο και τη συνδέει με την αληθινή κοινωνία των προσώπων στο πλαίσιο της πολυπολιτισμικότητας, της αναγνώρισης και αποδοχής της ετερότητας, όπως αποτυπώνεται στην τριαδικότητα και μοναδικότητα των προσώπων της Αγίας Τριάδας.

Στις μέρες μας, η δυσλειτουργική σχέση του Χριστιανισμού με το σύγχρονο δυτικό πολιτισμό έχει οδηγήσει στην αλλοίωση και εκκοσμίκευση του χριστιανικού ήθους.

Η προτεραιότητα της ουσίας έναντι του προσώπου, η απαίτηση για αυθεντία και αντικειμενικότητα, η επιβολή της «αλήθειας», το ένοχο σύνδρομο του προπατορικού αμαρτήματος, η ατομοκρατία της προτεσταντικής Διαμαρτύρησης, η θεολογική νοησιарχία και ο νεοευνσεβισμός της Ορθοδοξίας, καθώς και ο καταναλωτικός και τεχνοκρατικός τρόπος ζωής του σύγχρονου ανθρώπου, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες αλλοίωσης του ανθρωπίνου ήθους σε Ανατολή και Δύση.

Μετασχηματίζουν την ευχαριστιακή, αγιαστική αναφορά του υλικού κόσμου προς τον Δημιουργό του, σε ατομική και ιδιοτελή αναφορά της ύλης στην ατομοκεντρικότητά του. Ο εσχατολογικός, όμως, χαρακτήρας του ορθόδοξου ήθους είναι δυνατό να νοηματοδοτήσει τις πτυχές του ανθρωπίνου βίου στο πλαίσιο της σύγχρονης πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Το ανθρωπινό ήθος που κομίζει η Ορθοδοξία τοποθετεί τον άνθρωπο στη σωστή ανθρωπολογική του βάση και προσδίδει αξία και περιεχόμενο στη ζωή του. Ο σύγχρονος άνθρωπος, που συχνά αναζητά να γνωρίσει τη σωστή σχέση της ζωής του με τον κόσμο, περιμένει να ακούσει από τον Χριστιανισμό το λόγο για το αληθινό «είναι» του, για την αξία και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μια άλλη πρόταση για τη φύση και το περιβάλλον.

Η θέση του Χριστιανισμού μέσα στη σύγχρονη πλουραλιστική και πολυπολιτισμική κοινωνία δεν είναι θέση ισοπέδωσης όλων των θρησκευτικών πεποιθήσεων, στάσεων και πράξεων ζωής, αλλά αναγνώριση του δικαιώματος του άλλου να έχει τη δική του πίστη, απόφαση και αυτενέργεια. Με σεβασμό στην ετερότητα και ελευθερία της συνείδησης του καθενός, με διάθεση διαλόγου και πνεύμα αγάπης, ο Χριστιανισμός απευθύνει κλήση προσωπικής γνωριμίας με το Χριστό σε κάθε άνθρωπο κάθε εποχής, «έρχου και ίδε» (Ιω. 1, 47), γιατί οι θέσεις του για κάθε κοινωνικό πρόβλημα, όπως το φαινόμενο της απεργίας πείνας, δεν είναι απόλυτες, αλλά κριτήριο θέτει σε κάθε ανθρώπινη κίνηση τη φιλανθρωπία του Χριστού.

[Συνεχίζεται]

[286]Βλ. στο ίδιο, σελ. 357.

[287]Βλ. ΑΝ. ΜΑΡΑ, ό. π., σελ. 184.

[288]Πρβλ. Κ. ΑΓΟΡΑ, ό. π., σελ. 352.

[289]Βλ. στο ίδιο, σελ. 350.

[290]Βλ. ΗΛ. ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ, *Αυτοκτονία και εκκλησιαστική ταφή*. Αθήνα 1992, σελ. 65.

[291]Βλ. Κ. ΑΓΟΡΑ, *ό. π.*, σελ. 351.